

KUNSTEN Å VÆRE MINORITETS- MANN

RAPPORT FRA TRE MØTEPLASSER FOR OG OM
MENN MED ETNISK MINORITETSBAGGRUNN

BAKGRUNN

Høsten 2011 arrangerte Reform- Ressurssenter for menn tre konferanser for, om og med menn med etnisk minoritetsbakgrunn, støttet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Den første ble avholdt på Hamar i samarbeid Likestillingscenteret, og hadde tittelen «Innvandrer/pappa». Seks menn med etnisk minoritetsbakgrunn holdt innlegg, og over 20 menn med etnisk minoritetsbakgrunn deltok i publikum og i samtalegrupper. De to andre konferansene ble avholdt samme høst, sammen med henholdsvis FN-Sambandet i Kristiansand og KUN Senter for Kunnskap og likestilling i Bodø. De fokuserte på mansrollen i det flerkulturelle Norge, og samlet til sammen 12 menn med etnisk minoritetsbakgrunn på talerstolene, og 40 i salene.

Konferansene var unike møteplasser for og om menn med etnisk minoritetsbakgrunn. Målsetningen var å diskutere minoritetsmenns muligheter og utfordringer, deltakende farskap og mansrollen i det flerkulturelle Norge. Konferansene var arenaer for nyskapende og inspirerende samtaler om temaer som sjelden løftes frem i den offentlige debatten.

Reform – Ressurssenter for menn og Fylkesmannen i Hedmark ønsker å gjøre kunnskapen og innsikten fra møteplassene kjent for flere enn deltakerne. Dette dokumentet oppsummerer noen av de viktigste lærdommene fra de tre møtestedene, med et spesielt fokus på konferansen på Hamar. Det er basert på observasjoner og notater fra de tre konferansene.

Over en halv million nordmenn er innvandrere eller født av to innvandrerforeldre, og litt over halvparten av disse er menn. I dette dokumentet bruker vi begrepet «minoritet» for å favne om begge gruppene. Begrepet omfatter her alt fra professorer til analfabeter, og mennesker fra Strømstad så vel som Somalia. Det er en enormt variert gruppe, og dette dokumentet er på ingen måte et forsøk på å gi en utfyllende beskrivelse av menn med etnisk minoritetsbakgrunns liv i Norge generelt. Vi vil kun løfte frem noen av de temaene som deltakerne på de tre konferansene ofte trakk frem og drøftet, og håpe at de kan være til inspirasjon for videre samtale om mansrollen i det flerkulturelle Norge.

MEDIEBILDER

I det offentlige ordskiftet er det ofte stor forskjell på utfordringer som diskuteres når temaet er minoritetskvinner, og når temaet er menn med etnisk minoritetsbakgrunn. Likestilling og kvinners rettigheter er blant av våre fremste merkevarer internasjonalt, og mennesker med etnisk minoritetsbakgrunn blir ofte betraktet som representanter for mindre likestillingsorienterte samfunn. I løpet av de tre konferansene ble det ettertrykkelig vist at denne retorikken ikke egner seg til å fange opp variasjonen i en langt mer mangfoldig virkelighet.

Mange av deltakerne på konferansene opplevde at deres tilstedeværelse i samfunnet ofte ble møtt med forutsetninger om at de er patriarkalske, tradisjonelle og av og til direkte kvinneundertrykkende. Flere konferansedeltakere observerte at minoritetskvinner ofte blir snakket om kun i egenskap av å være «undertrykket», med fokus på religiøse hodeplagg, utsatthet for vold i nære relasjoner og manglende inkludering i arbeidslivet. De opplevde at menn med etnisk minoritetsbakgrunn, på den andre siden, ofte får tildelt den tilsvarende rollen som «undertrykker». Flere deltakere oppga at denne holdningen kom til uttrykk i møter med enkeltmennesker. I Bodø fortalte for eksempel Ali Horori at han har opplevd å bli møtt med spørsmål som «Får søsteren din lov til å gifte seg med hvem hun vil?» og «Hva synes du om Bin Laden?».

Noen av konferansedeltakerne opplevde at media ikke bare har et stereotypt bilde av menn med etnisk minoritetsbakgrunn, men også at disse stereotypene blir brukt bevisst for å fremheve forskjellene mellom menn med etnisk minoritetsbakgrunn og «norske» menn. Med andre ord opplevde de å bli holdt opp som fiendebilder, «de andre», i likestillingsdebatten. I Bodø understreket Haitham El-Noush dette: «Når vi opererer med myten om at alle norske menn alltid er mer likestilte, gjør vi likestillingsagendaen en bjørnetjeneste. Nordmenn har problemer med kvinnelige prester og kvinner i Nordsjøen. Likevel tror vi at norske menn er ferdige med likestilling, og at det er innvandrerne som er problemet».

Medienes bilde av «de likestilte norske menn» på den ene siden og «de ulikestilte menn med etnisk minoritetsbakgrunnene» på den andre siden, er en stereotypi som mange deltakere mente utgjør en stor utfordring for menn med etnisk minoritetsbakgrunn i Norge. Neste alle menn som bidro på de ulike konferansene fremhevet det negative mediebildet som svært problematisk. I sine fortel-

MAN BLIR PREGET AV SIN KULTUR I SIN BARNE- OPPDRAKELSE. JA, JEG ER EN ANNERLEDES PAPPA.

– Assad Shaida, Hamar

linger om livet som mann med etnisk minoritetsbakgrunn, var stereotypene ofte det første de trakk frem, uavhengig av hvor de kom fra, hvor lenge de hadde bodd i Norge og hva de arbeidet med. Flere av konferansedeltakerne var like opptatt av å fortelle hva de ikke var, som hva de egentlig opplevde som viktig i sine liv. Shabir Ahmed fra Kristiansand var blant de som uttrykket frustrasjon ved dette: «Gjennom min oppvekst har jeg og gruppen jeg representerer blitt mistenkeliggjort og jeg må alltid forsvare meg. Det er bare mannen som blir satt i fokus. Kvinnen blir betraktet som om hun ikke har noe å si i hjemmet. For å være ærlig: Jeg er lei av det. Jeg føler meg ikke verdsatt på lik linje med andre deltakere i dette samfunnet. Det skaper noen tanker i deg selv. Hvorfor skal jeg velge å inkludere meg i et samfunn som ikke betrakter meg som verdig?». Ali Horori fra Bodø brukte slagordet «Ali er ikke farlig» for å komme fordommene i forkjøpet. Sayed Zahir Nasir fra Hamar påpekte at negative mediebilder kan påvirke det offentlige rutiner i møtet med menn med etnisk minoritetsbakgrunn: «Du kan bli sett på som kriminell bare du tilhører denne gruppen».

På Hamar pekte forsker Anette Hoel på at når media omtaler minoritetsfedre, er det hovedsakelig med fokus på deres påståtte annerledeshet. Fokus er ofte på at fedre med etnisk minoritetsbakgrunn bør lære seg «norske» normer for farskap. Deltakerne på Hamar argumenterte for at skillet mellom minoriteters og andre nordmenns farskapspraksis er kunstig og diskriminerende, men at det likevel påvirket måten de tenkte om seg selv på. Flere av innleiderne på Hamar gjentok spørsmålet: «Hva er det egentlig norske menn gjør som ikke jeg gjør?».

ARBEID OG IDENTITET

Mye tyder på at menn og kvinner opplever overgangen til det norske samfunn forskjellig. Noen konferansedeltakere påpekte at minoritetskvinner kan oppleve at samfunnet åpner seg, og flere muligheter blir gjort tilgjengelige for dem. Menn med etnisk minoritetsbakgrunn kan på andre siden oppleve at samfunnet lukker seg, og at deres muligheter til å delta i samfunnet begrenses. På de tre konferansene ble to forklaringer brukt for å belyse kjønnsforskjellene i migrasjonsopplevelsen.

Den første forklaringen er arbeidslivsdiskriminering. Forskning tyder på at menn med etnisk minoritetsbakgrunn ønsker å delta i arbeidslivet, men opplever at språkbarrierer, manglende anerkjennelse av kompetanse og rene fordommer står i veien for dette. Flere rapporter viser at menn med etnisk minoritetsbakgrunn opplever mer arbeidslivsdiskriminering enn kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn. En rapport skrevet av ISF viser at det å ha et utenlandsklydende navn reduserer sjansene for å bli innkalt til jobbintervju med cirka 16% for kvinner – og 37% for menn.

DET ER SÅ FANTASTISK Å VÆRE FAR. IKKE MINST Å VÆRE FAR I NORGE.

– Sayed Zahir Nasir, Hamar

Den andre forklaringen er forskjeller i menns og kvinners arbeidsoppgaver, og tilretteleggelsen for disse i Norge. Mange samfunn er organisert slik at kvinner har hovedansvar for hjem og barn, mens menn har som hovedoppgave å forsørge familien. I Norge kan det være mer tilrettelagt for kvinner å videreføre sine oppgaver som mor, enn det er for menn å finne jobb, navigere i samfunnet og kunne

forsørge sin familie. Flere konferansedeltakere fortalte at mange menn med etnisk minoritetsbakgrunn i perioder har møtt vanskeligheter med å utøve forsørgerrollen, og dette er forbundet med frustrasjon, tristhet og skam. Menn som har denne opplevelsen, kan føle seg verdiløse både ovenfor familien sin og ovenfor samfunnet. I Kristiansand formulerte Edward Jada fra Batteriet det slik: «De savner den tidligere rollen de spilte – å støtte sin familie økonomisk, å være gode menn. Fordi de er ingenting for sin familie mister de ansikt og selvaktelsen blir borte». For de fleste menn er integrering i arbeidslivet derfor av sentral betydning. Deltakelse i arbeidslivet er ikke kun et spørsmål om økonomiske midler, men en kilde til selvaktelse, respekt og personlig vekst. Det er også en kilde til kontakt med og læring om det norske samfunnet, sosialt samvær, språkkunnskap og diskusjon om mansrollen i Norge.

Spesielt er arbeidslivet viktig for fedre. På Hamar formulerte Abdi Ahmed Ali det slik: «Far må være i jobb. Da lærer man veldig mye av andre. En av tingene med å være en god far er å være i jobb. Da er du et godt forbilde».

MANNROLLER OG LIKESTILLING

Endringer i mansrollen er ikke kun påvirket av stereotyper og endringer i evne til å forsørge seg selv og sin familie, men også av endringer i relasjoner til partner, foreldre og barn. Mens noen menn forteller om stor grad av kontinuitet mellom familiestrukturen i sitt opprinnelsesland og i Norge, opplever andre store forskjeller mellom forventninger til menn der de eller deres familie kommer fra og der de bor.

Flere av konferansedeltakerne har opplevd å bli møtt med fordommer om at menn med etnisk minoritetsbakgrunn møter likestilling for første gang i Norge, og at likestilling derfor er en «ny» verdi, som må «læres». For de fleste stemmer ikke dette bildet. Noen fortalte om hvordan likestilling og kvinners rettigheter har vært sterke sosiale normer og viktige aspekter ved deres liv i sine opprinnelsesland. «Trille barnevogn, det gjorde jeg i Jugoslavia», fortalte Dragomir Gagro i Kristiansand.

Andre konferansedeltakere oppga derimot at det var store forskjeller i syn på kvinners arbeidslivsdeltakelse og rettigheter i sine opprinnelsesland og i Norge. Følgende uttalelse fra Edward fra Uganda kan illustrere dette: «Mange menn kommer fra områder basert på patriarkatet. Noen menn for-

søker å beholde denne tankegangen, men dette kan skape konflikt i familien. Særlig når de ikke kan jobbe og støtte sin familie økonomisk. Noen kvinner forsøker å hjelpe mannen økonomisk. Da blir det enda vanskeligere. Hun er kvinnen, hun er mannen, hva er jeg? Ingenting. På noen måter har situasjonen for menn forverret seg og skapt grunnlag for vold mot kone og barna. Mange menn med etnisk minoritetsbakgrunn skylder på systemet og norsk kultur for sine problemer.» Når noen menn med etnisk minoritetsbakgrunn reagerer negativt på kvinners samfunnsdeltakelse tolkes det ofte som et utslag for konservative likestillingsholdninger. På konferansene ble det imidlertid fremhevet at det like gjerne kan være et utslag av underlegenhetsfølelse ved egen posisjon som gjorde det vanskeligere for menn å forholde seg positivt til kvinners samfunnsdeltakelse.

Mange av konferansedeltakerne var opptatt av å nyansere oppfatningen om at det er innvanderes «kultur» som gjør at innvandrerkvinner har lavere arbeidslivsdeltakelse i Norge enn innvandrer menn. Som Shabir Ahmed sa i Kristiansand: «I Pakistan er fordelingen slik at mannen er ute og kvinnen har ansvar for huset. Jeg kan se ja, det passer der. Men det passer ikke her». Noen konferansedeltakere forklarte forskjellene mellom kvinners yrkesdeltakelse i opprinnelseslandet og hjemlandet som en tilpasning til økonomiske realiteter snarere enn ved hjelp av kulturbegrepet. Forskning støtter denne hypotesen, og viser at holdninger til kvinners arbeidslivsdeltakelse endres med økt botid, og at det er en sammenheng mellom minoritetsmenns og minoritetskvinnens yrkesaktivitet: når menn har jobb, er sannsynligheten større for at kvinner også har det.

FARSKAP

Farsrollen i Norge har vært preget av en sterk endring mot mer deltakende farskap. På kun to tiår har innføringen av fedrekvoten gjort det vanlig for fedre å være hjemmeværende med små barn i deres første leveår. Vi ser også en holdningsendring blant menn. Forskning viser at unge menn ser frem til et farskap hvor de deltar fra barna er små, og hvor de selv kan lese barna og skille gråt fra gråt, i stedet for å være mors hjelper.

Farsrollen synes å være like sentral og identitetsdannende for menn med etnisk minoritetsbakgrunn som for andre nordmenn. Det nære og deltakende farskapet som har vokst frem i Norge de siste tyve årene oppleves imidlertid av flere av konferansedeltakerne som vesensforskjellig fra farsrollen i deres opprinnelsesland. Abdi Ahmed

Ali fra Hamar formulerte det slik: «I Somalia er farens rolle annerledes. Farens rolle er å ta jobb og skaffe penger til familien. Mens mor er hjemme og kontrollerer barna. Vi kommer til Norge og det er på en annen måte. Her må mannen være 90% opptatt av barna». De fleste opplever at mannens muligheter til å delta i familien er positiv. Shabir Ahmed fra Kristiansand understreker at «i forhold til menn i Pakistan som må ut og jobbe fra morgen til kveld er jeg heldig. Jeg har mulighet til å delta i barnets oppvekst. Det er en veldig god ting».

Deltakerne på konferansen på Hamar trakk verken frem den «norske» farskapsmodellen som et eksempel til etterfølgelse, eller tilskrev seg sitt opprinnelseslands farskapsnorm. I stedet mente de at en tokulturell farskapsmodell var den beste inspirasjonskilden. Variasjoner i kulturelle modeller for foreldreskap ble trukket frem som en styrke, siden det ga flere valgmuligheter, og en større grad av refleksjon rundt farsrollen. På Hamar sa Saman Bakr Amin dette: «For min del er det bedre å være kurdisk og norsk. Jeg har bredere utvalg. Jeg tar med meg bagasjen min og velger hva jeg vil». Noen av konferansedeltakerne på Hamar trakk for eksempel frem matvaner, samvær med utvidet familie og grensesetting som gode eksempler på foreldreskap fra opprinnelseslandet, men fremhevet samtidig økt nærvær og nulltoleranse av voldsbruk i oppdragelsesøyemed som eksempler på fortrinn ved den «norske» farsrollen.

Særskilte utfordringer kan oppstå for innvandrerfamilier. Noen konferansedeltakere delte historiene til mennesker i sin bekjentskapskrets, hvor flere hadde opplevd at deres viktighet som ansvars- og omsorgspersoner overfor sine barn hadde blitt redusert i Norge. Menn som står utenfor arbeidslivet kan oppleve at det er vanskelig å være et forbilde for sine barn når man selv står langt ned på samfunnsstigen. Didier Nduwayo uttalte i Kristiansand at barna «ser jo at sine foreldre er losers». I noen innvandrerfamilier kan barn også ha en bedre språk- og samfunnsforståelse enn foreldrene, delvis fordi skole og språkundervisning i noen tilfeller tilbys barn før arbeidslivsdeltakelse og norskopplæring er tilgjengelig for voksne.

FEDREKVOTE

Fedrekvoten har vist seg å være et godt verktøy for å oppmuntre til deltakende farskap, og for å bidra til kvinners arbeidslivsdeltakelse. Det er derfor uheldig at menn med etnisk minoritetsbakgrunn i større grad enn andre nordmenn faller ut av fedrekvoteprioriteten. På Hamar ble det pekt på én hovedgrunn til dette: at fars rettighet til fedrekvote er avledet av

mors situasjon. For at en nybakt far skal kunne ta ut fedrekvoten, må både far og mor ha vært i lønnet arbeid de siste seks av ti måneder før fødsel. Minoritetskvinner har generelt lavere arbeidslivsdeltakelse enn både andre norske kvinner og menn med etnisk minoritetsbakgrunn. Forskning viser at mennesker fra kulturer hvor menn er primærforsørgere oftere har en mer tradisjonell deling av nærings- og omsorgsvirksomhet, men dette betyr ikke at farsrollen ikke er viktig for menn med etnisk minoritetsbakgrunn og at ikke de og deres partnere ønsker mulighet til å benytte fedrekvoten.

PSYKISK HELSE, ISOLASJON OG FELLESSKAP

Forskning viser at minoriteter jevnt over oppgir dårligere helse enn andre nordmenn. Dette gjelder også psykisk helse. På konferansene ble det fremhevet at lavere arbeidslivsdeltakelse, relokaliseringprosesser, traumer, og mindre kontakt med familien er faktorer som gjør menn med etnisk minoritetsbakgrunn mer utsatt for å oppleve psykiske helseutfordringer enn majoritetsbefolkningen. I tillegg kan endringer i samfunnets forventinger til menn påvirke deres psykiske helse negativt.

I mange kulturer forventes det at mannen skal være sterk og ikke vise tegn til svakhet. Dette er også fremtredende i Norge. Normen bidrar til at menn i høyere grad enn kvinner er tause om problemer og negative følelser, og at psykiske helseutfordringer først kommer for en dag etter at de har vært til stede en lengre periode. Flere konferansedeltakere kjente til menn som hadde opplevd nedsatt psykisk helse. De fortalte at symptomer som depresjon, isolasjon og psykisk ustabilitet for noen er mest fremtredende i den første perioden i Norge, mens andre hadde opplevd at problemene først materialiserer seg etter en viss botid. Noen konferansedeltakere fremhevet at det generelt i Norge finnes få arenaer hvor menn føler seg komfortable med å snakke om psykiske helseutfordringer, og få støttearenaer for menn som opplever ensomhet, isolasjon og manglende integrering i det norske samfunnet.

Et tilbakevendende tema på konferansene var at mange menn med etnisk minoritetsbakgrunn ønsker å delta i sosialt samvær med andre nordmenn, men at det ikke var lett å opprette kontakt. Noen konferansedeltakere forklarte fraværet av arenaer for mannlig samvær med manglende integrering i det norske samfunnet, mens for noen oppleves menns relative isolasjon som et generelt trekk ved den norske mannsrollen.

Under planleggingen av konferansen på Hamar ble

IKKE PRØV Å TODELE SAMFUNNET. DET ER IKKE VELDIG STOR FORSKJELL MELLOM NORSKE MENN OG INNVANDRERMENN. HVA ER DET NORSKE MENN GJØR SOM VI IKKE GJØR?

– Saman Bakr Amin, Hamar

det trukket frem at menn med etnisk minoritetsbakgrunn ofte står særlig svakt etter samlivsbrudd. Mangel på nettverk og mindre kjennskap til regelverk kan bidra til at situasjonen er vanskeligere å håndtere for dem enn for andre nordmenn. Det ble fremhevet at menn med etnisk minoritetsbakgrunn kan oppleve å være mer utsatte for samlivsbrudd i Norge enn i opprinnelseslandene. Dette ble delvis forklart med at samlivsbrudd er vanligere, lettere og mer akseptert i Norge enn mange andre steder, men også ved at forholdet mellom mann og kvinne kan endre seg i Norge.

Det er viktig å understreke, slik Shabir Ahmed gjorde i Kristiansand, at: «Når det stopper opp for mannen, så bryter det for hele familien». Både direkte i form av vold og utagering, og indirekte i form av manglende kontakt og støtte, kan barn og kvinner bli påvirket av menns helseutfordringer. Dette gjør det desto viktigere å arbeide forebyggende for forbedret psykisk helse.

MANNROLLER – MANGFOLD OG FORHANDLING

De fleste konferansedeltakerne var enige om at både arbeidslivsrealiteter, kulturelle normer og migrasjonsprosessen i seg selv fører til at det norske samfunnet stiller andre krav til menn enn de de møter i sine opprinnelsesland. Måten de forsto, forhandlet og tilpasset seg de endrede kravene på, var derimot svært forskjellig.

For de fleste konferansedeltakere var det viktig å understreke at ulike måter å være mann på kan gå sammen, og at det er, eller burde være, rom for variasjon innenfor rammen av «det norske». Flere oppga at de var komfortable med å leve i skjæringspunktet mellom ulike kulturelle normer, og uttrykket en aversjon mot, som formulert av Haitham El-Noush, å «omskape menn med etnisk minoritetsbakgrunn etter det bildet vi har av den norske mannen i dag, og ikke åpne for andre muligheter». De etterlyste mer forståelse for sin væremåte. Assad Shaida fra Hamar understreket at «Jeg savner at vår kunnskap og våre erfaringer om barneoppdragelse blir tatt hensyn til»

I løpet av alle tre konferansene ble det fremhevet at også den «norske» mansrollen er mangefasettert, og at det ofte er store forskjeller mellom mannsidealene og hvordan faktiske menn velger å leve livene sine. Særlig stilte mange deltakere spørsmål ved normen om den likestilte mannen,

og hvorvidt majoriteten av nordmenn faktisk levde opp til dette idealet. I Bodø formulerte politiker Svein Olsen det slik: «Menn med etnisk minoritetsbakgrunn får høre at 'du får være med, men først må du bli sånn som oss'. Men det er ikke så lett, særlig ikke når den norske mannen, som skal være målet, er en myte».

VEIEN VIDERE

ARBEIDSLIVSDELTAELSE

Det fremgikk klart på alle tre konferansene at det aller viktigste tiltaket for å styrke menn med etnisk minoritetsbakgrunns mentale helse, farskap og relasjon til sin familie, er arbeidslivsintegrering. Arbeidslivsprosjekter er derfor av helt sentral betydning, og bør forbli et hovedfokus.

INTRODUKSJONSPROGRAMMET

Samfunnets forventninger til menn og til fedre er annerledes i Norge enn mange andre land. Kunnskap om mansrollen, fedre og likestilt foreldreskap bør inngå i opplæringsprogrammet for nyankomne menn og kvinner med etnisk minoritetsbakgrunn. Dette kan hjelpe minoritetsfamilier til å få en klarere forståelse for mulighetene for aktivt farskap, kvinners arbeidslivsdeltagelse og integrering i Norge, og gi norske myndigheter en bedre forståelse av forventningene og utfordringene til minoritetsfamilier.

FEDREKVOTE

Mange menn med etnisk minoritetsbakgrunn opplever å falle igjennom regelverket for å få tilkjent fedrekvote. Dette er en hindring for ivaretagelse av menn med etnisk minoritetsbakgrunns aktive farskap og minoritetskvinnens samfunnsdeltagelse. Et viktig tiltak vil være å gi fedre rett til foreldrepenger og fedrekvote på selvstendig grunnlag.

PAPPARINGER

Reforms erfaringer med gjennomføring av papparinger har vist at menn opplever samtale- og aktivitetsgrupper i småbarnstiden som svært verdifulle. Lignende tiltak bør tilbys menn med etnisk minoritetsbakgrunn.

HELSESTASJONER

I forbindelse med graviditet, fødsler og helsesjekker opplever noen menn å bli oversett av helsepersonalet. Et viktig tiltak vil være å inkludere fedre mer i møtet med helsestasjoner, for eksempel gjennom å sørge for at invitasjoner til helse sjekk sendes til både far og mor. Helsestasjoner

kan også være en arena for å komme i dialog med fedre om muligheter og forventninger til farsrollen i Norge, og det kan være behov for kompetansebygging blant offentlige tjenesteytere på feltet.

MØTEPLASSER

Tiltak for å fremme fellesskap og oppmuntre til dialog om mannsrollen kan bidra til forbedret psykisk helse blant menn med etnisk minoritetsbakgrunn. En mulighet er å etablere nye møteplasser for menn med ulik etnisk bakgrunn. Dialoggrupper for menn er et tiltak som er blitt utprøvd visse steder, med varierende suksess. Erfaringer tilsier at det kan være vanskelig å engasjere menn med etnisk minoritetsbakgrunn over tid på dette grunnlaget.

En annen mulighet kan derfor være å oppmuntre til dialog om mannsroller i eksisterende minoritetsorganisasjoner. Samarbeid mellom land-foreninger med en mannlig medlemsbase og likestillingsorganisasjoner kan være en mulighet.

Det kan også være aktuelt å arbeide for å inkludere menn med etnisk minoritetsbakgrunn i eksisterende frivillige organisasjoner. Noen trosbaserte organisasjoner, friluftsgeselskaper og idrettsforeninger har hatt suksess i å skape møteplasser for menn i ulike aldre. Deres erfaringer tilsier at deltakelsen og engasjementet til menn er større dersom de kan samles rundt konkrete aktiviteter snarere enn samtalegrupper. Kompetansebyggingstiltak og arbeidslivstrening kan være aktuelle arenaer for å tilby sosialt samvær og samtale om mannsroller. I noen frivillige organisasjoner kan det også være ønskelig å øke rekrutteringen av mannlige frivillige eller ansatte.

FORDOMMER OG FREMMEGJØRING

Det er et klart behov for å arbeide for å styrke minoritetskvinnens rettigheter, men dette bør gjøres på en måte som ikke slår tilbake i form av stigma-

tisering av menn med etnisk minoritetsbakgrunn. Gitt de negative effektene fremmedgjøring har på menn med etnisk minoritetsbakgrunns mentale helse og integrering, vil det være behov for å styrke arbeidet mot rasisme og fordommer.

FORSKNING

Det er generelt sett lite fokus på menn med etnisk minoritetsbakgrunn, særlig på voksne menn med innvandrerbakgrunn. Vi trenger mer forskning som løfter frem menns og gutters egne opplevelser, ressurser og ønsker. Et spesielt viktig fokus for videre forskning bør være fedre med etnisk minoritetsbakgrunn, og menns psykiske helse.

LES MER

Daugstad, Gunnlaug og Sandnes, Toril (2008) Gender and Migration. *Similarities and disparities among women and men in the immigrant population*. Statistisk Sentralbyrå

Midtbøen, Arnfinn H. og Rogstad, Jon. Diskriminerings omfang og årsaker. *Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv*. Norsk Institutt for Samfunnsforskning (ISF) 2012:1

Skarsaune, Elise (2008) *Minoritetsfarskap i Helse-Norge. En småskalastudie av møter mellom fedre med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn og ansatte ved norske helsestasjoner*. Reform – ressurscenter for menn

Walle, Thomas (2004) *Menn og maskuliniteter i en minoritetskontekst*. I Ø. Fuglerud (red.) «Andre bilder av «de andre»». Transnasjonale liv i Norge. Pax forlag: Oslo

Se program, bilder og oppsummeringer fra konferansene på www.reform.no

HEDMARK
FYLKESKOMMUNE

BARNE-, LIKESTILLINGS- OG
INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

reform
RESSURSSENTER FOR MENN